Een moslima met visie zonder missie

Leyla Çakir

De vragen van Baukje Prins komen mij bekend voor. Het is niet zo dat een gelovige zichzelf die vragen niet kan of mag stellen en zijn verstand op nul moet stellen. Het verschil zit ‘m in de uiteindelijke antwoorden. Er komt voor ieder mens een punt waarop hij zichzelf afvraagt wat de zin van het leven is. Dan maakt hij voor zichzelf de keuze. De één kiest voor God, de ander voor iets anders en weer een ander voor niets.

Niet alleen de vragen komen mij bekend voor, maar ook de twijfels over het bestaan van God.
Wie kent de beroemde vraag van Hamlet niet: ‘To be or not to be?’ Die vraag heeft mij vanaf het moment dat ik hem tegenkwam (op de middelbare school) geboeid. Pas later zou ik mijn eigen antwoord erop vinden. Mijn ouders hebben geprobeerd mij tijdens de opvoeding iets bij te brengen over de islam. Daardoor werd echter niet alles vanzelfsprekend voor mij en ik kon mij niet zomaar moslim noemen. Ik wilde bewust door het leven gaan en dat betekende dat ik keuzes moest maken. Dit hield in dat ik tijdens mijn persoonlijke zoektocht mijn verstand moest raadplegen om uiteindelijk een pad te bewandelen dat het beste voor mij was.

Eén van de vragen die ik mezelf daarbij stelde was: hoe groot is de kans eigenlijk dat een cel uitgroeit tot wat ik ben geworden? Die kans is zó klein dat er maar twee antwoorden mogelijk zijn. Het eerste is dat de cel de informatie van buitenaf moet krijgen om te worden wat zij is, en de informatiegever is in dit geval God. In dit geval bestaat God (***to be***). De tweede mogelijkheid is dat de kans zó oneindig klein is, dat ik feitelijk niet besta. In dat geval bestaat God niet (***not to be***). Mijn keuze is op de eerste optie gevallen. Het geloven in een God is voor mij echter niet iets irrationeels waar je niet over mag nadenken. De rede verdiept mijn geloof zelfs. Geloof en rede vormen één geheel. Het één kan niet zonder het ander.

De vragen die Baukje Prins zichzelf stelde, stelde ik mezelf natuurlijk ook. Hoe is de evolutietheorie te verenigen met het scheppingsverhaal? Hoe zit het met het lotsvraagstuk, de onrechtvaardigheid in de wereld, ziektes, etc? Tijdens mijn

zoektocht heb ik de antwoorden op al deze vragen kunnen vinden in het geloof. Mijn ***agapè*** (een bekend begrip in de bijbel en bij de Grieken, waarover ook Paolo Coelho in zijn boeken schrijft) heb ik uiteindelijk gevonden in de islam. Het gevoel van éénheid met God. Het gevoel met hart en ziel ergens in te geloven. Het gevoel dat ik de wereld aankan. Het gevoel de zin van het leven, van mijn leven, te kennen. Het gevoel van kalmte en rust tijdens het bewandelen van mijn levenspad. Die ervaringen heb ik gevonden in God en in de islam.

Prins vindt het te gemakkelijk om alle raadselen van het bestaan aan een God toe te schrijven; zij vindt dat de mens zichzelf daarmee in het centrum van het immense heelal plaatst. Goethe zei ooit dat het mensen ergert dat de waarheid zo simpel is. Toch is het interessant om te zien dat God als antwoord voor de één simpel is en voor de ander juist ingewikkeld. We kunnen niet ontkennen dat de mens de microcosmos vormt en het heelal de macrocosmos. Wanneer we naar de aarde en de mens kijken, constateren we dat zij beide uit dezelfde bestanddelen bestaan. Dit zal niemand ontkennen; het bevestigt alleen dat de mens en het universum onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Daarnaast beweert niemand dat wij mensen de enige wezens zijn in het heelal of dat het heelal alleen bestaat uit deze aarde.

Mijn eerste reactie op een andere vraag van Prins: ‘Wat zeggen de koran en de islam volgens deze rekkelijke moslima’s over mij als ongelovige?’, is een wedervraag te stellen. Waarom stelt zij zichzelf die vraag überhaupt? Als ik atheïst zou zijn, zou ik niet in een paradijs of hel geloven. Dus zou het me niet raken als iemand daar wel in gelooft. Pas op het moment dat ik wèl zeg in beloning en bestraffing van God op de Dag des Oordeels te geloven, wordt het relevant, en wel voor mij persoonlijk en ***niet*** voor de ander. Hoe komt het dan dat Prins en vele atheïsten met haar deze vraag toch stellen? Is het de angst dat ik als gelovige alle atheïsten bij voorbaat veroordeel tot de hel? Dat ik voor hen geen compassie en naastenliefde mag hebben? Dan heb ik een geruststellend antwoord, want dat mag! Als ik het idee had dat ik iedereen die mijn pad niet volgt moet buitensluiten, zou ik me superieur aan de ander wanen. Die gedachtegang leidt uiteindelijk tot racisme. Geen enkel mens is in staat om over een ander te oordelen of hij goed of slecht is.

Stel dat er een God is. Dan heeft God zelfs toegelaten dat iemand de keuze heeft om niet in Hem te geloven. Er bestaat immers geen dwang in het geloof. Wij hebben verstand en vrije wil gekregen om te kunnen groeien en daarbij keuzes te maken. Deze keuzes geven uitdrukking aan onze vrije wil, en daarom is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn eigen denken en handelen.

Ik heb genoeg vrienden die atheïst zijn. Ik neem ze als vriend. Daarvoor hoef ik hun ideeën niet te accepteren. Maar dat betekent niet dat ik ze veroordeel. Voor hem of haar gelden dezelfde principes. Dat oordelen zou bovendien haaks staan op de door de islam benadrukte naastenliefde en compassie die wij voor ***iedereen*** moeten hebben. Kortom: iemands gedachtegoed niet accepteren betekent niet het afwijzen of veroordelen van een persoon. Zo is mijn geloof ook heel goed te verenigen met maatschappelijke participatie.

Ik wil mijn reactie eindigen met het verhaal van Lessings ***Nathan de Wijze***. Het gaat over een Sultan in de twaalfde eeuw die aan een joodse zakenman vraagt welke de ware godsdienst is: het jodendom, het christendom of de islam. Van deze drie kan er toch maar één de ware zijn? Nathan de Wijze antwoordt met de parabel van De Drie Ringen: ‘Er was eens een man die een ring bezat met wonderlijke krachten. De ring maakt de drager ervan tot een goed en wijs mens, geliefd bij God en bij de mensen. Hij wil hem doorgeven aan de zoon van wie hij het meeste houdt. Maar alle drie zijn zonen zijn hem even lief. Wie zou nu de beste drager kunnen zijn? Aan wie moet hij de ring toevertrouwen? Wanneer hij zijn einde voelt naderen, laat hij een goudsmid bij zich komen en laat hem twee ringen maken die precies op de echte ring lijken. De goudsmid is een meester in zijn vak en slaagt er zo goed in, dat zelfs de vader niet meer kan zien welke ring de echte is. Dat wil hij ook niet meer weten. ’s Avonds laat hij zijn zonen bij zich komen. Eén voor één geeft hij hen zijn zegen en schuift hij hen een ring om de vinger. Na hun vaders dood willen de zonen toch weten wie de echte ring draagt. Ruziënd komen ze bij de rechter, waarop de rechter zegt dat hun gedrag aantoont dat geen van drieën de ware ring draagt of dat deze ooit verloren moet zijn gegaan.’ Na dit verhaal staat de Sultan op en zegt: ‘dus als ik het goed begrijp moeten joden, christenen en moslims zelf door daden van goedheid en vrede bewijzen dat hun godsdienst de ware is??’ ‘Precies’, zegt Nathan.

Practice what you preach. Ik zou nog een vierde ring willen toevoegen, één voor alle andere geloven. jood, christen, moslim, boeddhist, agnost of atheïst: we zullen het met elkaar moeten doen en niet steeds moeten proberen ons superieure gelijk te halen of de missie te hebben de ander te overtuigen. Als ik de wereld wil veranderen zal ik eerst mezelf moeten veranderen. Ik ben dan ook een moslima met visie zonder missie.

Leyla Çakir is opbouwwerker en voorzitter van de Ihlas moskee in Sittard-Geleen.